

ĮGYTA NAUDINGOS PATIRTIES APIE REGOS IR PSICHIKOS NEGALIĄ TURINČIŲ ASMENŲ PROFESINĘ REABILITACIJĄ

DALYVIŲ ĮSPŪDŽIAI, APSILANKIUS ISPANIJOJE

Š.m. balandžio mėn. įvyko antrasis Valakupių reabilitacijos centro koordinuojamo projekto "PRO - profesinės reabilitacijos paslaugų tobulinimas asmenims su psichikos ir judėjimo sutrikimais" mobilumo vizitas. 6 specialistų komanda teikianti profesinės reabilitacijos paslaugas Vilniuje ir Kaune lankėsi INTRAS organizacijoje, Valladolid mieste ir ONCE organizacijoje, Madrido mieste, Ispanijoje. Aplankytos organizacijos teikia specializuotas profesinio mokymo, integracijos į darbo rinką, dienos centrų paslaugas psichikos ir regos negalią turintiems asmenims.

Mokomoju vizitu buvo siekiama patobulinti profesinę kvalifikaciją skirtingas negalias turinčių asmenų profesinės reabilitacijos bei integracijos į darbo rinką paslaugų teikimo ir šių paslaugų kokybės užtikrinimo bei tobulinimo srityje, taip pat vystyti bendradarbiavimą ir gerosios patirties mainus tarp Lietuvos ir Ispanijos.

Pirmąją mobilumo vizito dieną Valakupių reabilitacijos centro komanda aplankė fondą **ONCE**, kuris skirtas aklųjų ir silpnaregių paslaugoms finansuoti. Ispanijoje asmenims, turintiems regos negalią, teikiamų paslaugų modelis yra unikalus tuo, kad apima kiekvieną specializuotą specifinį paslaugų poreikį, kurių akliesiems ar silpnaregiams asmenims gali prireikti: švietimo, užimtumo, reabilitacijos, techninės pagalbos priemonių pritaikymo, bendravimo ir prieigos prie informacijos, sporto bei laisvalaikio ir kt. Specialistų komanda iš Lietuvos susipažino su paslaugų sistema, kuri Ispanijoje veikia jau nuo 1938 m. Per šį laikotarpį institucija sukūrė tvirtą specializuotų socialinių paslaugų sistemą akliesiems ir silpnaregiams, todėl šiandien teikia informaciją ir dalinasi gera patirtimi visame pasaulyje. ONCE rengia orientacijos ir mobilumo, socialinių įgūdžių seminarus, naudojant pritaikytą kompiuterinę įrangą, Brailio raštą, mokymo metodus pritaikytus žmonėms su regėjimo negalia.

kompanijose), konsultavimo, viešbučių ir restoranų, turizmo, telekomunikacijų, logistikos, automobilių, kosmetikos pramonėje, universitetuose, mokymo centruose, kultūros, renginių vietose, muziejuose.

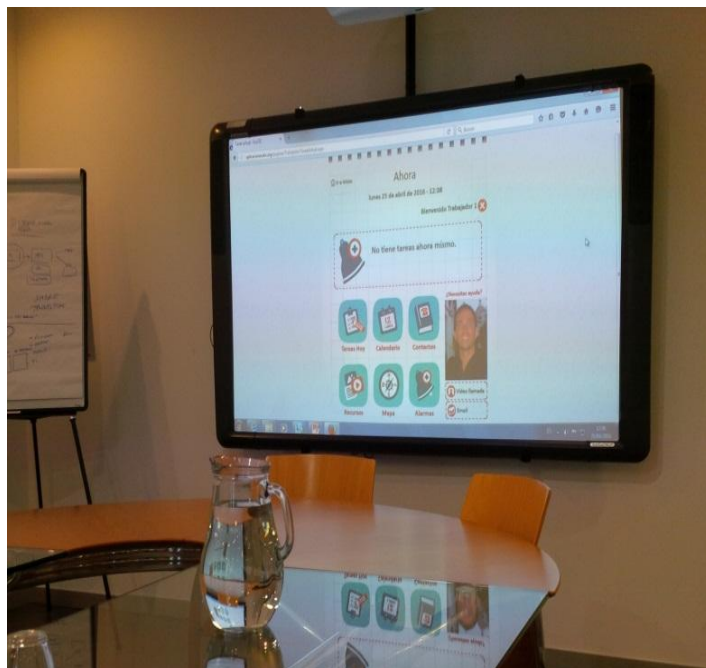
Viena iš inovatyvių informacinių technologijų pavyzdžių, sukurtų neįgaliesiems, - intelekto negalią turintiems asmenims skirta darbo užduočių planavimo programėlė.

Specialistai lankėsi įmonėje **ILUNION**, kuri yra ONCE fondo įsteigta socialinio verslo įmonė, derinanti verslo ir socialinės atsakomybės tikslus. ILUNION dirba apie 31 tūkst. darbuotojų, trečdalis jų – turintys negalią. Įmonė pirmoji Ispanijoje pradėjo taikyti novatorišką ir inovatyvų darbo organizavimo metodą, kuris leidžia išlaikyti pusiausvyrą tarp pelno ir socialinių vertybių. Ilunion siekia būti konkurencinga socialinių įmonių grupė, išipareigojanti įdarbinti žmones, turinčius negalią, skatinti jų užimtumą, kurti tvirtą socialinę aplinką.

Įmonė turi daugiau nei 50 verslo krypčių su penkiais padaliniais teikiančiais kompleksines paslaugas: sveikatos ir socialinės priežiūros (įskaitant slaugą namuose, ligoninėse, senelių namuose ir farmacijos

ILUNION įstaigos pristatymas

Darbo planavimo programėlės, sutrikusio intelekto asmenims, pristatymas

Antrąją vizito dieną savo patirtimi dalinosi socialinės įmonės „**Artmo Bene**“ specialus įdarbinimo centras. Tai Zamoros provincijoje įsikūręs INTRAS padalinys, besirūpinantis neįgaliųjų integracija į darbo rinką. „Artmo bene“, savo vykdoma veikla siekia dvejopų tikslų – sunkią psichikos negalią turinčių asmenų paruošimo darbo rinkai ir verslo vystymo. Centro darbuotojai pristatydami veiklą pabrėžė, kad kiekvienas gautas užsakymas ar pasirašyta sutartis – tai naujos darbo vietos sunkią negalią turintiems asmenims kūrimas. Centras veikia kaip verslo įmonė, kurios tikslas vystyti verslą ir gauti pelną. Kita vertus, visas gautas pelnas investuojamas į tolimesnį veiklos tobulinimą, vystymą ir papildomų darbo vietų steigimą. „Artmo bene“ siūlo vietinei bendruomenei įvairių paslaugų spektrą – tai aplinkos tvarkymas, sodininkystė, dviračių priežiūra ir taisymas, grafinis dizainas, pakavimas ir pan. Vykdamas verslo užsakymus yra sukuriama aplinka, kurioje sunkią negalią turintys asmenys turi galimybę tiek ugdyti trūkstamus bendruosius ir specifinius darbinis gebėjimus, tiek įsidarbinti apsaugotose darbo vietose. Pavyzdžiui, įmonė yra sudariusi sutartį su vietos savivaldybe dėl dviračių taisymo. Ši veikla ne tik keičia visuomenės požiūrį į dirbančius neįgaliuosius, bet ir sukuria darbo vietas sunkią psichikos negalią turintiems asmenims.

Socialinės įmonės „Artmo Bene“ dviračių remonto dirbtuvės

„Artmo Bene“ grafinio dizaino dirbtuvės

„Artmo Bene“ pakavimo dirbtuvės

Siuvimo iš antrinių medžiagų dirbtuvės

Specialistų komanda lankėsi **Rezidencija Fundacijon Indras** - savarankiško gyvenimo namuose psichikos negalią turintiems asmenims. Indras padalinys yra įsikūręs Toro mieste, Zamoros provincijoje. Savarankiško gyvenimo namuose gyvena apie 40 asmenų, kuriems teikiamos reikiamos socialinės paslaugos ir priežiūra, jiems sukuriant panašias į namų aplinką sąlygas. Savarankiško gyvenimo namuose yra įrengta ir mokymo klasė su virtuvės įranga, kurioje siekiant didesnio klientų savarankiškumo jie mokomi gaminti maistą, tvarkytis. Taigi, pagrindinis šių savarankiško gyvenimo namų tikslas yra suteikti negalią turintiems asmenims socialinę paramą ir priežiūrą bei ugdyti jų socialinį savarankiškumą, higienos, buitinius, darbinius įgūdžius. Džiugu, jog Lietuvoje jau irgi veikia panašios įstaigos – Vilniuje įsikūrę savarankiško gyvenimo namai „Savi namai“, skirti psichikos negalią turintiems asmenims, sudarant jiems sąlygas savarankiškai tvarkytis savo asmeninį (šeimos) gyvenimą.

Savarankiško gyvenimo namų virtuvė – mėgstama gyventojų vieta

Savarankiško gyvenimo namų gyventojų asmeninių daiktų lentynos

Aplankyto **Toro dienos centro** tikslas – ugdyti, atkurti ar palaikyti klientų kasdienio gyvenimo ir darbinius įgūdžius, siekiant skatinti psichikos sveikatos ir intelekto sutrikimų turinčių žmonių socialinę integraciją ir suteikti jiems reikiamas galimybes dalyvauti darbo rinkoje. Toro dienos centre teikiamos lavinimo ir užimtumo paslaugos bei siūloma užsiimti darbine veikla įvairiose dirbtuvėse. Šios dirbtuvės įdomios tuo, kad jose įgyvendinamos daug sąnaudų nereikalaujančios kūrybinės idėjos ir pritaikoma įvairi darbinė veikla asmenims, turintiems negalią. Daug rankdarbių, papuošalų ir suvenyrų gaminama panaudojant antrines žaliavas, meistraujami praktiški ir buityje pritaikomi gaminiai, pvz.: atnaujinti įdomaus dizaino baldų užvalkalai. Užmojais stebina „eksperimentinė“ sodininkystė – dekoratyvinių augalų ir daržovių auginimas panaudojant mažą plotą, vertikalias sienas, parenkant „patogias“ padėtis darbuotis klientams. Malonų išpūdį paliko klientams įrengtas sensorikos ir atsipalaidavimo kambarys: emociniam atsipalaidavimui taikoma šviesos ir muzikos terapija, kūno atpalaidavimui skirtos vandens ir vibracinė (masažinė) lovos, kita speciali įranga sensoriniams pojūčiams lavinti.

Doro dienos centre veikiantis vietinis radijas – dar viena netikėta veikla, išbandyta ir VRC specialistų. Dienos centre periodiškai transliuojamos klientų parengtos radijo laidos: informaciniai pranešimai, interviu, diskusijos, muzika. Tai įtraukianti ir motyvuojanti laisvalaikio veikla klientams, padedanti ugdyti jų komunikacinius gebėjimus, pasitikėjimą savimi, atsakomybės jausmą.

Specialistai lankėsi **Intras biure**, kuriame projektų vadovė H.Condes pristatė vykdomus ir įgyvendinamus projektus, jų išliekamąją vertę ir svarbą neįgalių asmenų įtraukimui į darbo rinką ir visuomenę. Buvo pristatyti sėkmingi įgyvendintų projektų rezultatai, skatinantys plėtoti projektinę veiklą ir siekti aukščiausių rezultatų. 2015 metais įstaiga įgyvendino septynis projektus, kuriais siekiama skatinti psichikos negalią turinčių žmonių užimtumą, tarpusavio pagalbos grupių kūrimą, ugdyti aktyvaus pilietiškumo įgūdžius, sveiką gyvenseną ir harmoniją su gamta, gerinti sveikatos priežiūros paslaugas organizuojant paliatyviosios pagalbos taikymą, ugdyti mokymosi sunkumų turinčių neįgaliųjų meninę saviraišką.

Specialistų komanda aplankė **dienos centrą** Valladolid mieste, kuriame asmenys su psichine negalia ruošiami darbo rinkai. Profesinio mokymo paslaugas sudaro teorijos ir praktikos dalys. Kiekvienam asmeniui sudaromas individualus ugdymo planas, kuriame išdėstyta dienvartė, kokius darbus jis turi atlikti per praktikai skirtas valandas.

Vizito dalyvius įkvėpė ispanų kolegų verslumo pavyzdys, kai daugelyje aplankyto įstaigų įvairių

Asmenų, turinčių psichikos negalią, darbo organizavimui naudojama informacinė lenta tarnaujau ir kaip interjero detalė

negalių turintys asmenys kartu su mokytojais atlieka realius užsakymus: gamina proginus ženkliukus, puodelius, magnetukus, įvairius papuošalus, ruošia ir serviruoja maistą vaišėms, aptarnauja svečius. Lengvesnę negalią turintys asmenys po mokymų dirba kaip mokytojų asistentai padėdami mokyti kitus neįgalius asmenis. Dienos centras veikia ir kaip verslo įmonė, kurios tikslas iš darbinės veiklos gauti pelną bei jį investuoti į tolimesnį mokymų ir veiklos tobulinimą ir vystymą, darbo vietų kūrimą.

Valakupių reabilitacijos centro specialistai džiaugėsi suteikta galimybe tobulėti, įgyti naujų žinių ir kompetencijų organizuojant neįgaliesiems skirtas veiklas ir pritaikant gerąją praktiką Lietuvoje.

Projektas "PRO - profesinės reabilitacijos paslaugų tobulinimas asmenims su psichikos ir judėjimo sutrikimais" finansuojamas Erasmus+ programos, kurią Lietuvoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union